

objektumból előkerült leletanyag 12–13. századi. Nagyrészt redukált égetésű, kisméretű fazekakhoz tartozó töredékeket bontottunk ki az objektum aljából. Figyelmet érdemel egy nagyméretű, az edény egész alját elfoglaló, kerek alakú fenékbélyeges fazékalj. Emellett sűrűn elhelyezett rádlisorokkal és szélesen, mélyen bekarcolt vonalakkal díszített fazékoldalok és egy fazékperem került elő. A gödörben viszonylag sok állatcsont-darabot figyeltünk meg, ezek azonban a bontás során szétporladtak. Találtunk egy 2 cm-es, közelebből meg nem határozható kovácsoltvas-töredéket is. A település kiterjedését nem tudtuk megállapítani. A bányagödör metszetfalában objektumot és leletanyagot nem találtunk. A kavicsbányászat tehát egy Árpád-kori falu objektumait bolygatta meg és jórészt elpusztította.

Munkatárs: Szilasi Attila Botond régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

271. Nemesvámos, Baláca

(Veszprém megye) Ő, U, Ró, Kö

2004-ben július 12. és augusztus 17. között végeztük a régészeti feltárást. Az ez évi ásatások elsődleges célja a korábbi években részlegesen már kutatott XV. épület ásatásának befejezése volt. Ennek érdekében nyitottuk meg a 13/H-I-J-K, a 37/G és 49/G szelvényeket, valamint a 2/1991/3 kutatóárok É-i felét. Sajnálatos módon további kőfalat nem találtunk, különböző szinteken azonban középkori házakra utaló elszíneződéseket, különböző rendeltetésű gödröket tártunk fel. A XV. épület Ny-i falához közel eső szelvényben egy kis, középkori vasolvasztó kemence maradványaira akadtunk. A 13/H-K szelvényekben nagyon erős újkori (középkori) beásásokra találtunk. Az altalajt átvágó gödrök nagyobb részt őskori eredetűek voltak, az egyikben egy kissé hiányos újkőkori(?) csontvázas sírt tártunk fel csontgyöngy mellékletekkel. A gödör kerámiaanyaga lehetséges, hogy a temetkezéssel van összefüggésben. A XVII. épület közelében két szelvény feltárást be kellett fejezni. Római kori kőfalakat, kőfalakhoz csatlakozó könnyűszerkezetű válaszfalakat határozhattunk meg. Az egyik gödörből kora római edényeket gyűjtöttünk. 2004 májusa és augusztusa között mérésekkel, majd kiértékeléssel folytattuk a földradar kutatásokat a Rhé Gyula által már ismert VI. épület környezetében.

PALÁGYI SYLVIA

272. Nemesvámos, Büdös-kút

(MRT 2. k. 34/4 lh.)

(Veszprém megye) Ő

Nemesvámos község önkormányzata beruházásában vízvezeték épül a falu K-i határában található 34/4 őskori és középkori lelőhely közelében, a disznóhizlaldá-hoz vezető földúton. A lelőhely pontos helye és kiterjedése ismeretlen volt, ezért 2004. június 1–8. között 200 m hosszan kutattuk a nyomvonalat. Összesen kilenc

beásást találtunk, melyek közül csupán kettőben volt szórványosan jellegtelen őskori kerámia. A lelőhelynek csak a peremét érinti a vízvezeték.

REGENYE JUDIT

273. Nemti határa

(Nógrád megye) I, Kö, Kú

2004. május 9-én lakossági bejelentés nyomán helyszíni szemlét tartottam a Réz-hegy és a Mogyorós-tető közötti vízmosás oldalában.

Kisszög: Korábban a templomtól délre, a Zagyvapart-ra vezető utcában egy közműfektetés során ismeretlen korú, agyagba rakott kőfalra bukkantak. A helyszíni szemle során ennek nyomát nem leltük.

Kőház (Vasút utca 1.): Az ismert régészeti lelőhely szemléje során megállapítottam, hogy az 1970-es években tett megfigyelésekhez képest az egykori kőépület jelentősen lepusztult. A lelőhely dombjába több helyütt belebányásztak, az egykor több méter magas falak nagy részét lebontották, aminek gyakran faragott kőanyagát a szomszédos telkek melléképületeinél használták fel. Az épület Ny-i oldalán új nyílást nyitottak és a feltehetően középkori eredetű falakat jelenleg pinceként használják. A lelőhely régészeti védelme mindenképpen indokolt lenne.

Mogyorós: A Mogyorós oldalában megállapítható volt, hogy a vízmosás É-i peremének omlásakor egy kb. 10 m hosszan követhető fekete kormos réteg bukkant elő a jelenlegi talajszinttől kb. 1,5 m mélységben. A rétegből fosszilizálódott agancstöredék került elő több lapos kő mellől. A fekete rétegből kiindulva a partfalban sekély 30–40 cm mély beásás volt látható. A lelőhely az erózió, a partfal omlása miatt folyamatosan pusztul.

Templom: A már ismert régészeti lelőhelyet bejárva megállapítottam, hogy a dombon álló templomot egykor kőkerítés vette körbe. Ennek nyomai a domb déli oldalán ma is láthatók. Ugyanitt pincék is feltételezhetők.

Zagyva-malom: A Zagyva partján, nagyjából az út menti kereszttel szemben a kb. 30 évvel ezelőtt még óriási facölöpök voltak a folyó medrében. Az újabb medertisztítások következtében ezen a helyen ma már semmi nem látható, de a helyiek szerint egykor malom állt itt.

TANKÓ KÁROLY

274. Nógrád, Vár

(Nógrád megye) Kú

2004. november 2–12. között régészeti feltárást végeztünk a Belső vár déli részén. Megállapítottuk, hogy a Belső vár déli részének egykori udvarát a Várhegy biotic-dácit sziklacsúcsának lefaragásával, körbefalazásával és sziklatörmelékkel feltöltésével alakították ki a 17. század első felében. Korábbi építkezések nyomai nem kerültek elő. A körítőfal lebontása után a terület legnagyobb része a járósínt alatti szintig lepusztult.

A leletanyag 17. századi (cseréppipák, írókázott edény-töredékek).

Konzulens: Majcher Tamás. Munkatársak: Nagy Éva régész, Nagy István rajzoló.

TOMKA GÁBOR

275. Nyalka, Hadnagytag

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Kő

2004. április 13-án helyszíni szemlét végeztem a területen. Egy helybéli lakos közlése szerint a területen néhány évvel ezelőtt szántás közben egy fémdetektorral mászkáló ember mutatott neki egy – közlése szerint – II. Lajos korából származó pénzérmét. Az adattár tartalmazza a „Hadnagytag” lelőhelyet, mint azonosítatlan helyű területet, ahol Mithay Sándor 1951-ben településnyomot figyelt meg és pár darab pénzérmét is áthozott egy helybeli múzeumnak.

A nevezett lelőhely a falu K-i határában, a Vezensy-ér és a Kis-Malom-ér közötti magaslaton, megtelepedésre kiválóan alkalmas helyen fekszik. A helybeliek elmondása szerint a terület közepén a 19. században tanyát építettek, amit az 1950-es években elbontottak. A talaj okozta elszíneződést, és az épület maradványait megtaláltam. Jelenleg szántó, így nagyszámú középkori, és néhány őskori cserepet tudtam megfigyelni. A töredékek a terület K-i részén, a Vezensy-ér medrére ereszkedő domboldalon sűrűsödtek.

LOSONCZI MÁTÉ

276. Nyíregyháza, Ipari Park

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Á

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága 2004 júniusában leendő beruházás helyén megelőző feltárást végzett. A terület közvetlen szomszédságában a megelőző években bronzkori telep, szarmata temetkezések és Árpád-kori telep nyomai kerültek elő. A leendő csarnok helyén két bronzkori temetkezést és közel 40 Árpád-kori objektumot (gödröt, kemencét, házat) tártunk fel. Az Árpád-kori házak belső kemencével, nagyjából egy sorba rendezetten kerültek elő, az egyik ház betöltésében késői S-végű hajkarika volt. A feltárás során ugyanazt a jelenséget figyeltük meg, mint a szomszédos területek ásatásakor: a vízjárásokkal erősen tagolt területen a kisebb-nagyobb medrek és vizes területek partján találhatóak sorban az objektumok, az erősen mélyülő részek a mai felszín alapján nem állapíthatóak meg, csak a humuszolás megkezdése után lehet rekonstruálni őket.

KURUCZ KATALIN

277. Nyíregyháza, Nagyszállás

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R

A Nyíregyházát keletről elkerülő úton regisztrált 54. sz. lelőhely már a kivitelezési munkálatok közben került

elő a 2,6 km tájékán, a Mészáros-tanyától ÉÉNy-ra. 2004. október 7–27. között végeztük a megelőző feltárást.

A lelőhely egy alacsony dombháton húzódik, amelyet északról és délről egy-egy magasabb, szélfúttá homokdomb határol. A kb. 0,4 hektáros területen 80 objektumot tártunk fel. Egy a badeni kultúrához tartozik, a többi neolitikus korú. Feltételezzük, hogy a 23 lelet nélküli objektum is idetartozhat. Több gödör igen gazdag anyagú volt, főleg a szamos vidéki festett kerámia kultúrájára jellemző festett cserepekkel és kevés AVK-töredékekkel. A legérdekesebb objektum az 52. számú kút volt, amelynek rönk(?)bélése teljes épségben megmaradt.

Munkatársak: Nagy Katalin régész, Gábor Tamás, Svéda Arnold rajzoló.

ALMÁSSY KATALIN

278. Nyíregyháza-Oros

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, B, Sza, Á

A 41. sz. út és a Nyíregyháza-Vásárosnamény vasút közötti részen 1998-ban terepjárás során nagy felületen rézkori?, bronzkori és császárkori településre utaló nyomokat regisztráltunk. 2004 júniusában kezdtük meg a Nyíregyházát elkerülő út 24. sz. lelőhelyének megelőző feltárását.

A lelőhely a nyomvonal keleti részén egy nagyjából É-D-i dombvonulat déli nyúlványán húzódik, az objektumok egészen vízközellig találhatóak. A vízmedrek valószínűleg időszakos vízjáratok maradványai, melyek a terület nyugati szélének közelében folyó, ma Balkányi főcsatorna néven ismert egykori nyírvízbe torkollottak.

A feltárt 3,5 ha területen 1450 objektumot dokumentáltunk.

Ezek megoszlása a következő. *Neolitikus kori* 2 sír, 3 ház, 55 gödör; *rézkori* 1 gödör; *bronzkori* 2 sír, 1 ház, 3 cölöplyuk, 1 cserépréteg, 1 kemence, 1 kút, 35 árok, 501 gödör. Közelebbről nem meghatározható őskori 2 sír, 2 tűzhely, 1 cölöplyuk, 1 árok, 56 gödör. *Császárkori* 22 sír, közülük 5 sír körárkos, 8 ház, 3 cölöplyuk, 11 kemence, 1 tűzhely, 4 árok, 447 gödör, illetve gödörborkor. *Árpád-kori* 1 ház; kérdéses korú 3 sír, 3 sír alakú gödör, 1 ház, 198 gödör, 7 kemence, 1 tűzhely, 14 cölöplyuk, 8 árok. A bronzkori járósínt 10, a császárkorit 6 helyen figyeltük meg, további 6 esetben a járósínt kora nem egyértelmű.

A bronzkori objektumok zöme a Gáva időszakra keltezhető, de már a középső és talán a kora bronzkorban is volt élet a területen.

A császárkori település a feltárt terület ÉK-i részére lokalizálható, délen és nyugaton a vízmederig húzódott. A meder túlsó partján a hozzá tartozó temető nyúlik el.

Munkatársak: Babolcsi Andrea régész, Vremir Mátyás archaeozoológus, Mester Andrea, Bakos János technikusok, Simonné Asztalos Henrietta adattáros, Lukács József régészhallgató, Szűcs Éva, Király József, Gábor